

S pomočjo uporabniških jezikovnih vprašanj in mnenj do boljšega slovarja

Špela Arhar Holdt, Jaka Čibej in Ana Zwitter Vitez

Abstract

In this paper, we examine the value of complementing existing dictionary user research by identifying and categorising authentic user-reported language problems. We present an analysis of 882 language problems and comments on the plans for a new monolingual dictionary of Slovene. The questions and comments were collected from four different language advice sites (two professional sites and two Facebook groups) and news article comment sections, and categorised manually. The results provide insights into how the dictionary should be designed in terms of content and interface in order to be as user-friendly as possible. The analysis of language questions has pointed to a need to provide dictionary users with clear guidelines on the choice and use of variants in a language, an interface that intuitively links different parts of the dictionary, additional information, e.g. on relevant language rules, and a manner of including the users in the process of dictionary creation. The analysis of user comments, on the other hand, has shown that in future lexicographic projects, it would be prudent to invest more resources in the communication with the interested public, to base lexicographic debates and decisions on the empirical data about (potential) dictionary users, and to present the use of public funds in a more transparent manner.

Key words: monolingual dictionary, user research, language problems, language questions, user comments

Ključne besede: enojezični slovar, slovarski uporabnik, jezikovne težave, jezikovna vprašanja, uporabniški komentarji

1 UVOD

Zmožnosti, potrebe in mnenja slovarskih uporabnikov¹ je mogoče raziskovati na različne načine. V metodološkem smislu se področje uporabniških raziskav poslužuje predvsem: (I) anket in intervjujev, ki tipično poizvedujejo, kako pogosto vprašani slovar(je) uporabljajo, za katere namene, kako v splošnem ocenjujejo uporabnost obstoječih priročnikov in kakšnih sprememb si želijo; (II) opazovanja slovarske rabe, kjer se z različnimi pristopi ugotavlja, katere informacije slovarski uporabniki iščejo, kako iskanje poteka, ali so bili podatki uspešno pridobljeni ali ne; (III) eksperimentov in testov, npr. za preverjanje, kako dobro testiranci slovarske podatke razumejo; in (IV) evalvacij posameznih slovarjev, npr. intuitivnosti in preglednosti uporabniškega vmesnika in podobno (več o tem v Arhar Holdt 2015).

Naštete metode lahko razkrijejo, katere priročnike slovarski uporabniki poznajo in uporabljajo, kako samoocenjujejo svoje potrebe, navade in želje glede (rabe) slovarja, kaj konkretno jim je pri določenem slovarju všeč in kaj ne, pa tudi, kaj z določenim slovarjem počnejo v procesu uporabe. Vse te informacije so nepogrešljiv temelj za razvoj slovarskih priročnikov in sodobni slovaropisni projekti jih uporabljajo v vedno večji meri. Čeprav so obstoječi pristopi k uporabnikom dragoceni za področje, pa so pomanjkljivi v smislu, da se sodelujoči (lahko) opredeljujejo le do obstoječega, poznanega stanja (Müller-Spitzer 2014: 169), s čimer se obstoječe stanje v večji meri ohranja kot spreminja. Na ta problem je opozoril W. Mentrup že leta 1984 in predlagal, da bi bilo slovaropisne uporabniške raziskave smiselno začeti korak pred slovarsko rabo, tj. pri jezikovnih motnjah oz. prekinitvah jezikovne rabe², ki do rabe slovarja (lahko) vodijo (Mentrup 1984, po Bergenholtz in Tarp 2004). Ideja je bila v tistem času v strokovnih krogih zavržena, danes pa je ponovno obujena v funkcijski teoriji slovaropisja (Fuertes-Olivera in Tarp 2014), ki slovar vidi kot orodje za reševanje uporabniških jezikovnih težav,³ raziskave slednjih pa kot pot do (želenih) inovacij na ravni slovarske vsebine in oblike (Tarp 2009).

V pričujočem prispevku predstavljamo analizo uporabniških jezikovnih vprašanj in mnenj o slovarju, ki so bila objavljena v različnih spletnih okoljih (jezikovnih svetovalnicah, na omrežju Facebook in novičarskih forumih). S tem sledimo zgoraj predstavljeni ideji, pri čemer vpeljujemo pristop, ki na področju slovaropisja

1 V prispevku razlikujemo med pojmom uporabnik in slovarski uporabnik. Prvo poimenovanje je splošnejše in se nanaša na uporabnike jezika oz. na uporabnike posameznih spletnih virov, kot je razloženo v nadaljevanju. Te uporabnike vedno razumemo kot potencialne slovarske uporabnike, vendar pa je o dejanskih slovarskih uporabnikih mogoče govoriti le ob obstoju podatkov, ki potrjujejo, da posameznik določen slovar oz. slovarje v praksi uporablja.

2 »L/anguage-related disruptions in language use situations« (prevod po Bergenholtz in Tarp 2004: 28).

3 O uporabni vlogi slovarja v slovenski družbi v primerjavi s simbolno in gradivno vlogo razpravlja M. Stabej (2009).

v raziskovalnem smislu do sedaj še ni bil preizkušen.⁴ Razpravi o metodoloških vprašanjih, ki presega meje tega prispevka, se bomo posvetili na drugih mestih, v tej monografiji pa predstavljamo izsledke raziskave, predvsem tiste, ki lahko pripomorejo k prioritizaciji in organizaciji vsebin v (enojezičnem razlagalnem) slovarju ter k zasnovi in diseminaciji slovaropisnih projektov v slovenskem prostoru.

2 METODOLOGIJA

Uporabniška jezikovna vprašanja in mnenja je mogoče prestreči v primerih, ko so formulirana v jezikovnih svetovalnicah, na relevantnih forumih, skupinah na družbenih omrežjih in podobno. Zbiranje podatkov lajša dejstvo, da je gradiva veliko, saj je v slovenskem prostoru javna razprava o jezikovnih vprašanjih široko uveljavljena praksa (Kalin Golob 1996), s prehodom debate v spletno okolje (Žaucer in Marušič 2009) pa je gradivo postalo enostavneje dostopno in je bilo v slovenskem prostoru tudi že uporabljeno za raziskovalne namene. Hribar (2009) denimo analizira del jezikovnih vprašanj s foruma med.over.net v kontekstu razprave o uporabnosti obstoječih jezikovnih priročnikov.⁵ Uporabo jezikovnih vprašanj, avtomatsko pridobljenih iz različnih spletnih okolij, za potrebe uporabnega jezikoslovja predstavlja priprava ontologije uporabniških normativnih zadreg (Bizjak Končar et al. 2011; H. Dobrovoljc in Krek 2011), ki je potekala pri projektu Sporazumevanje v slovenskem jeziku.⁶ Projekt je razvil tudi dva predloga, kako identificirane jezikovne težave reševati: portal Slogovni priročnik (Krek 2012) in Pedagoški slovnici portal (Arhar Holdt et al. 2013). Na področju slovaropisja uporaba jezikovnih vprašanj in mnenj kot komplement obstoječim raziskovalnim metodam, kot rečeno, še ni bila preizkušena.

Za raziskavo smo zbrali vprašanja in mnenja iz različnih spletnih virov,⁷ pri čemer so bili vključeni (I) viri, kjer na jezikovna vprašanja odgovarja strokovnjak, in viri, kjer so vprašanja zastavljena širši javnosti; (II) viri, pri katerih komunikacija poteka pisno, in viri, kjer je komunikacija govorna; (III) viri, kjer uporabniki zastavljajo jezikovna vprašanja, in viri, kjer izražajo svoje mnenje glede slovarja oz. slovaropisja.⁸ Zaradi časovne potratnosti ročne kategorizacije podatkov smo

4 Čeprav lahko predvidevamo, da založniki spremljajo obiske svetovalnic, blogov in podobne aktivnosti svojih uporabnikov, tovrstni rezultati tipično niso objavljeni kot raziskave s področja slovaropisnih uporabniških raziskav, ampak uporabljeni interno za izboljšavo določenih izdelkov.

5 Analiza je pokazala, da jezikovna vprašanja odražajo številne pomanjkljivosti obstoječih jezikovnih priročnikov (nerazumljivost, nedoslednost, nedostopnost), pa tudi težave uporabnikov, da informacije ustrezno interpretirajo (Hribar 2009: 175).

6 Spletna stran projekta s povezavami na projektne rezultate: www.slovenscina.eu (dostop 8. 8. 2015).

7 Pri radijski oddaji Jezikovni svetovalni servis ne gre za izvorno spletni vir, vendar jo obravnavamo kot tako, ker smo do nje dostopali prek spletnega arhiva RTV Slovenija, <http://4d.rtvsl.si/arhiv/> (dostop 8. 8. 2015).

8 V prispevku puščamo ob strani specifike spletnih virov, kjer so bila vprašanja objavljena, prav tako pa tudi odgovore, ki so jih na jezikovna vprašanja uporabniki dobili. Več o teh temah je mogoče prebrati v Kravos (2014), ki v primerjavo delovanja različnih jezikovnih svetovalnic vključuje tudi ŠUSS in radijsko oddajo Jezikovni svetovalni servis.

v prvem koraku raziskave lahko zajeli le omejen nabor virov; pri selekciji smo upoštevali tri kriterije: (I) enostavna dostopnost do podatkov (gl. predstavitev zbiranja podatkov spodaj), (II) heterogenost glede značilnosti, predstavljenih v Tabeli 1, in (III) stopnja ne/raziskanosti (preferirali smo do sedaj manj raziskane vire). Izven dometa raziskave so trenutno ostali nekateri pomembni viri, ki bi jih bilo nujno vključiti v naslednjem koraku, predvsem pogosto obiskana Jezikovna svetovalnica ISJFR ZRC SAZU in k jezikovnim vprašanjem usmerjeni forum Al' prav se piše ... portala med.over.net.⁹

Tabela 1: Vključeni viri uporabniških vprašanj in mnenj.

Vir	Vrsta komunikacije	Medij	Vnos
Spletna jezikovna svetovalnica ŠUSS	Uporabnik zastavi vprašanje strokovnjaku, argumentirani odgovor sledi s časovnim zamikom.	pisni	jezikovno vprašanje
Radijska oddaja Jezikovni svetovalni servis	Uporabnik zastavi vprašanje strokovnjaku, odgovor dobi takoj in se lahko nanj tudi odzove.	govorni	jezikovno vprašanje
Specializirane skupine na omrežju Facebook	Uporabnik zastavi vprašanje skupini, ki združuje uporabnike glede na določen interes, posamezni člani skupine težavo komentirajo ter predlagajo rešitve.	pisni	jezikovno vprašanje
Novičarski forumi	Uporabnik deli svoje mnenje pod medijskim prispevkom na določeno vsebino, drugi bralci se lahko odzivajo, komentirajo.	pisni	mnenje, komentar

Pred nadaljevanjem je treba nekaj besed nameniti specifikam izbrane metodologije. Prvič, podatki, ki jih je mogoče dobiti s preučevanjem jezikovnih vprašanj, razkrivajo samo tiste uporabniške potrebe, ki so prepoznane (angl. *recognized needs* v Tarp 2009: 281) in glede katerih so se uporabniki odločili aktivno poiskati odgovor na določenem spletnem mestu; pri tem v raziskavi privzemamo, da uporabniki jezikovnih priročnikov pred poizvedbo niso uporabili oz. so jih, vendar neuspešno.¹⁰ Podobne omejitve veljajo za mnenja, pridobljena z novičarskih forumov, ki jih zaradi specifičnosti ni mogoče posploševati na širšo populacijo. Drugič, pri uporabljenem postopku natančnejši podatki o uporabnikih niso pridobljivi,

⁹ Spletna stran Jezikovne svetovalnice ISJFR ZRC SAZU: <http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica#v> (dostop 8. 8. 2015) in foruma Al' prav se piše ...: <http://med.over.net/forum5/list.php?125> (dostop 8. 8. 2015).

¹⁰ Za jezikovna vprašanja, zastavljena na portalu med.over.net, N. Hribar predvideva, da »uporabnik sprašuje, ker odgovora ne pozna, in sicer: ker ga ne more najti v priročniku; ker priročnika nima pri roki; ker priročnikov ne uporablja ali pa po njih ne zna iskati; ker mu je lažje postaviti vprašanje na internetu« (Hribar 2009: 175).

čeprav je o določenih značilnostih (npr. spol, okvirna starost, socialni status oz. poklic) pri nekaterih primerih mogoče sklepati iz uporabniške komunikacije ali splošnih značilnosti uporabljenega vira. Posledično je treba vzorec razumeti kot vprašanja in mnenja potencialnih in ne dejanskih slovarskih uporabnikov. Tretjič, v raziskavi niso bili zajeti vsi razpoložljivi viri vprašanj oz. mnenj, prav tako zajemanje ni potekalo vzorčno oz. uravnoteženo po posameznih virih. Ta opozorila je treba upoštevati pri posploševanju rezultatov in pri primerjavah med potrebami in željami uporabnikov različnih virov (če bi te sploh imele smisel, saj ni nujno, da je posamezni uporabnik aktiven pri enem samem viru). Relativno obsežna količina podatkov kljub temu omogoča prve zaključke, ki bodo v nadaljnjih raziskavah preverjeni na večji količini gradiva.

Gradivo za raziskavo je bilo po večini zbrano ročno, razen (I) vprašanj jezikovne svetovalnice ŠUSS, ki so bila v sklopu projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku luščena avtomatsko (Bizjak Končar et al. 2011), za pričujočo raziskavo pa smo jih zgolj ponovno uporabili. (II) Gradivo iz radijske oddaje Jezikovni svetovalni servis je bilo zbrano tako, da smo izpisali vsa vprašanja iz devetih arhiviranih oddaj, ki so bile izvorno predvajane med letoma 2012 in 2013. (III) Vprašanja skupin z jezikoslovno tematiko na Facebooku (Društvo ljubiteljskih pravopisarjev in slovničarjev ter Za vsaj približno pravilno rabo slovenščine) so bila zbrana med novembrom 2014 in januarjem 2015. Iz vsake skupine smo zajemali gradivo med najnovejšimi objavami, dokler nismo dosegli 100 relevantnih objav (o tem več v nadaljevanju). (IV) Mnenja glede nastajanja novega slovarja slovenskega jezika smo zajeli na novičarskih portalih, ki omogočajo komentiranje uporabnikov (Rtvslo.si, Dnevnik.si, Delo.si in Družina.si). Zajeli smo komentarje pod objavami, ki obravnavajo Predlog za izdelavo Slovarja slovenskega jezika (2013), vlogo in nacionalni pomen slovarja, razpravo o sodelujočih institucijah in vprašanja o finančnih vidikih priprave slovarja.

Zbrana vprašanja in komentarji so bili ročno pregledani in kategorizirani glede na vsebino. Kategorije za označevanje so bile razvite na osnovi gradiva samega in se posledično pri označevanju vprašanj in komentarjev razlikujejo. Med kategorizacijo so bili iz nadaljnje obravnave odstranjeni za raziskavo nerelevantni vnosi, npr. objave, ki so vsebovale zgolj povezavo na članek ali spletno stran, komentarji, ki se niso nanašali na glavno temo pogovora (npr. zbadanje med posameznimi uporabniki), in objave, ki so bile vsebinsko preširoke (npr. *Ali je slovenščina najbolj zapleten jezik na svetu?*). Vsa ostala vprašanja smo ohranili, tudi če niso spraševala po informacijah, ki jih tipično prinašajo slovarski priročniki. Po kategorizaciji so podatki obsegali 882 vprašanj in mnenj, kot prikazuje Tabela 2.¹¹

¹¹ Postopek je bil uporabljen tudi za analizo vprašanj in odgovorov v Facebookovi skupini *Prevajalci, na pomož!*, ki jo predstavlja prispevek Čibej et al. (2015).

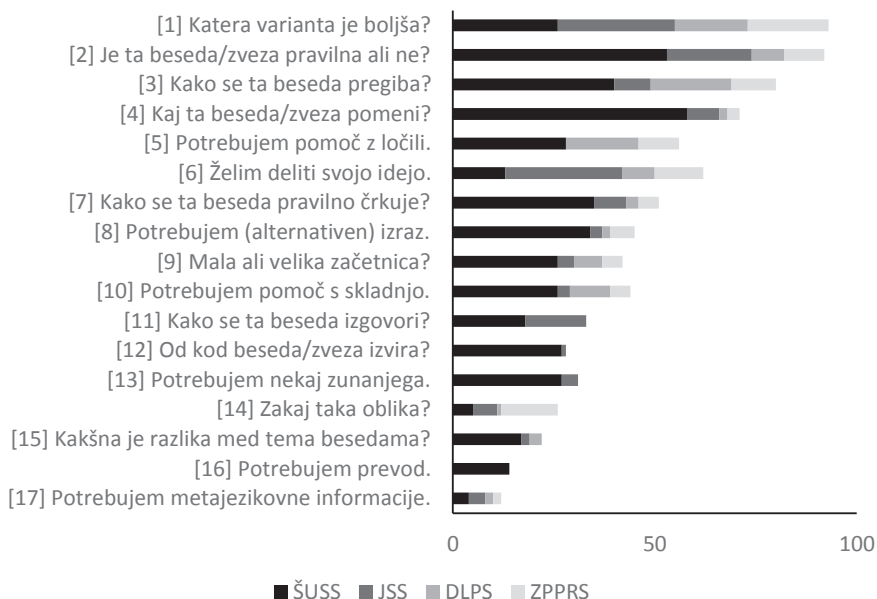
Tabela 2: Količina zajetega gradiva pred in po selekciji.

Vir	Izhodiščno št. enot	Št. kategoriziranih enot
Spletna jezikovna svetovalnica ŠUSS	508	451
Radijska oddaja Jezikovni svetovalni servis	143	143
Facebook: Društvo ljubiteljskih pravopisarjev in slovničarjev	114	103
Facebook: Za vsaj približno pravilno rabo slovenščine	119	103
Novičarski forumi	102	82
Skupno	986	882

V nadaljevanju predstavljamo rezultate kategorizacije, sledi pa jim strnitev nekaterih pomembnejših zaključkov, ki jih analizirani podatki nakazujejo.

3 UPORABNIŠKA JEZIKOVNA VPRAŠANJA

Graf 1 prikazuje rezultate kategorizacije jezikovnih vprašanj, ki smo jih zbrali s spletne svetovalnice ŠUSS, oddaje Jezikovni svetovalni servis (JSS) in skupin Društvo ljubiteljskih pravopisarjev in slovničarjev (DLPS) ter Za vsaj približno pravilno rabo slovenščine (ZPPRS). Podatki so v grafu prikazani združeno in z absolutno pogostnostjo.

Graf 1: Jezikovna vprašanja glede na pripisano kategorijo.

3.1 Ustreznost, pravilnost, raba

Kot je razvidno iz Grafa 1, je bila skupno gledano najpogostejša kategorija vprašanj *Katera varianta je boljša?*, pri kateri uporabnik izpostavi dve jezikovni različici, izvedeti pa želi, katera je v njegovem kontekstu ustrežnejša (bodisi z vidika pravilnosti bodisi z vidika pomenske, kolokacijske ali slogovne ustreznosti).

- [1] Potrebovala bi razlago besede mešati oz. povezave s tem: človek, ki meša neko stvar, je mešalec. Kaj je pa stroj, ki nekaj meša? Kontekst: imam pretočni mešalec ali pretočni mešalnik ali pretočno mešalo (stroj). [ŠUSS]
- [2] Majhni stroški ali nizki stroški? [DLPS]

Podobna kategorija je *Kakšna je razlika med tema besedama?*, pri kateri se uporabnik prav tako odloča med dvema različicama, a ne sprašuje, katera je bolj ustrezna, temveč po razliki (npr. v pomenu, v rabi) med njima.

- [3] Mi lahko kdo razloži razliko pri uporabi besed limonin in limonov? S kakšnim primerom, ki bo dvome razblinil za vse večne čase. [DLPS]
- [4] Pojma HUMANITARNOST, HUMANOST: je pomen enega pojma popolnoma enak drugemu, kaj je pravilno, morebitne razlike, semantična; Konkreten pojem: začasno bivanje iz humanitarnih razlogov. [ŠUSS]

Druga najpogostejša kategorija je bila *Je ta beseda/zveza pravilna ali ne?* Ta kategorija je podobna kategoriji *Katera varianta je boljša?*, a se od nje razlikuje po tem, da uporabnika ne zanimajo informacije o pomenu ali ustreznosti, temveč zgolj potrditev, ali je nekaj v jeziku »dovoljeno« ali ne.

- [5] Upam, da boste zlahka odgovorili na naslednje vprašanje: Kako je mogoče, da se tako množično (posebej moteče je to v medijih) uporabljajo izrazi 'zadane', 'prizadane' in podobno? To obliko rabe besede 'zadeti' sem prvič srečal nekje leta '78, potem nekaj časa nič, zdaj pa praktično vsak dan. Saj ni pravilna, ne? [ŠUSS]
- [6] Sken, skeniranje, skenirati Je uporaba dopustna? Stari pravopis pravi, da ne. Kaj pa novi? [ZPPRS]

Pri kategoriji *Potrebujem (alternativen) izraz* gre tipično za uporabnika, ki išče v slovenščini nevtralnejši oz. ustrežnejši ali »pravilnejši« izraz, npr. za nadomestilo določene narečne ali žargonske besede.

- [7] Uf, ali ima »heksenšus« kakšno bolj pravilno različico v slovenščini? Povsem brez ideje. [DLPS]
- [8] Ali obstaja kakšna slovenska beseda, ki bi ustrezala izrazu 'kasiranje'? ('Če potrebujete originalni račun, vas prosimo, da to poveste blagajničarki pred kasiranjem blaga ter predložite potrdilo o registraciji.') [ŠUSS]

3.2 Črkovanje in pregibanje

Sorodna vprašanjem o ustreznosti je kategorija *Kako se ta beseda pravilno črkuje?*, pri kateri uporabnik sprašuje po pravilnem zapisu besede.

- [9] Kaj naredite z besedami, ki nimajo prevoda v slovenščino? Recimo milk shake - napišete fonetično milk šejk ali pustite v angleščini? Ali kaj drugega? [DLPS]
- [10] Zanima me, kako se pravilno napiše besedo japij. In definicija te besede! [ŠUSS]

V vseh štirih virih je bilo zelo pogosto povpraševanje po pregibnih vzorcih besed (kategorija *Kako se ta beseda pregiba?*). Velikokrat gre v takšnih primerih za pregibanje lastnih imen (zlasti tujih):

- [11] A ma kdo kako idejo, kako se sklanja »dao« (to je temeljni pojem daoizma oz. taoizma)? [ŠUSS]
- [12] Ob poročanju o dogajanju v državi Burkina Faso sem zasledila dva načina sklanjanja: v Burkini Faso in v Burkina Fasu? Drugi način mi zveni narobe, ampak maybe it's just me. Res pa je, da je pridevnik burkinafaški... [ZPPRS]

Pri povpraševanju po pregibnih vzorcih uporabniki pogosto želijo tudi razlago oziroma splošno pravilo, ki ta pregibni vzorec določa (zlasti pri specifičnih lastnih imenih). Na ta način želijo učinkovito rešiti nekaj, kar v jeziku dojemajo kot nelogično, nedosledno ali nejasno. Enako je tudi pri sicer manj pogosti kategoriji *Zakaj taka oblika?*, pri kateri uporabnik ustrezno obliko že pozna, ne razume pa, zakaj je takšna, kot je, zato prosi za pojasnilo.

- [13] Vanilja. (Pogojno vanilija z dodatnim i). Vsekakor pa ženski spol. Zakaj za vruga potem v kuharskih knjigah piše vaniljev sladkor, namesto vaniljin sladkor (ali vanilijin)? Je to enako kot spodaj lipov čaj/lipin čaj, breskov sok, bananov sok? [ZPPRS]
- [14] Zakaj gremo na žago in ne k žagi? [JSS]

3.3 Pomen in izvor

Vprašanja v zvezi s pomenom in izvorom besede ali besedne zveze so bila najpogostejša pri ŠUSS-u, pri ostalih virih pa manj.

- [15] Zanima me kaj pomeni »vertikalni« in kaj »horizontalni« koncern? Na to sem naletela pri svojem projektnem delu o Intereuropi. In sicer pri združevanju Intereruope z Luko Koper. Zduržili naj bi se v VERTIKALNI KONCERN! [ŠUSS]
- [16] Zanima me, če veste kaj o izvoru besede »kodrlajsast« (pač v pomenu pisan, raznobarven, šarast), in o tem, v katerih narečjih je razširjena. [ŠUSS]

3.4 Izgovor in ločila

Kategoriji *Kako se ta beseda izgovori?* in *Potrebujem pomoč z ločili* sta se izkazali za nekoliko bolj specifični od ostalih, saj sta vezani na govorni in pisni medij. Vprašanj o izgovoru je bilo tako največ pri radijski oddaji Jezikovni svetovalni servis, o ločilih pa so uporabniki povpraševali v ostalih (pisnih) virih. Pri vprašanih o ločilih so najpogostejše vejice, uporabniki pa tudi v tem primeru pogosto prosijo za razlago v obliki pravila.

- [17] Izgovorjava deL, namesto deU. Nas so učili v OŠ, da se L uporablja na koncu besede samo pri tujkah. [JSS]
- [18] Mi lahko prosim nekdo razloži, zakaj se v primeru: »Pozimi in kadar je mraz, moramo zakuriti.« piše vejica. [DLPS]

3.5 Izražanje mnenja

Za pogosto se je izkazala tudi kategorija *Želim deliti svojo idejo*, v katero smo razvrstili vprašanja, pri katerih želi uporabnik izraziti svoje mnenje o jezikovni rabi. Tovrstna vprašanja se lahko osredotočajo na zelo specifičen jezikovni element ali pa na splošno jezikovno rabo.

- [19] Radijci na prvem programu – začela se je uveljavljati angleška beseda vesel ali dober vikend. Dajte to prenehat, ne mešajte angleških popačenk v ta besednjak. Sicer bo ta ful kul generacija v prihodnosti pela Zdravljico v angleščini. Celo doktorji znanosti govorijo in rečejo deset besed, tri so tujke, tri so angleške, tri popačenke, sej komi še kej ostane. Slovenščina je ogrožena, res, na žalost. [JSS]
- [20] Če prevajamo v slovenščino imena vladarjev, papežev in svetnikov, bi bilo po mojem logično in lepo, da bi tudi imena članov kraljevih družin, npr. princ Karel in princ Andrej. Tudi španski kralj nam je očitno kulturno veliko dlje kot angleška kraljica, sicer bi bil Ivan Karel in ne

Juan Carlos. Seveda kakšne kraljice Beatrix ne gre prevajati, saj tudi s tankom ne pridemo na Triglav. Naprej se še čudim, da za židovska in zlasti arabska imena še vedno nimamo enotne transkripcije, čeprav se dosti pojavljajo v medijih. Včasih Mohamed, včasih Muhammad. [ŠUSS]

Ta kategorija je bila najpogostejša pri vprašanjih iz oddaje Jezikovni svetovalni servis, v manjši meri pa se je pojavljala tudi pri drugih virih. Angažiranost uporabnikov priča o tem, da čutijo potrebo, da izrazijo svoje mnenje in poskušajo na tak način vplivati na jezikovno rabo, zlasti v primerih, ko jo dojemajo kot napačno ali motečo.

3.6 Metajezikovne in druge dodatne informacije

Čeprav redkeje, uporabniki sprašujejo tudi po metajezikovnih informacijah, predvsem v svetovalnici ŠUSS pa tudi po drugih informacijah, npr. raznih zanimivostih in statistikah o slovenščini ali dostopnosti jezikovnih virov.

- [21] Zanima me, pod katero besedno vrsto uvrstiti besedico ne (ne znam). Po SS besedica ne ne sodi pod glagol (SS, 449), v nekaterih vadbicah (M. P. Povodnik, Oblikoslovje) pa besedo ne najdemo pri glagolu. Popolna zmeda! [ŠUSS]
- [22] Enkrat ste mi že pomagali iz zagate, zdaj me pa zanima, če mi lahko poveste, katera slovenska beseda je najdaljša. Sem namreč varuška (au pair) v Franciji, kjer skrbim za dve nadobudni šolariki (1. in 3. razred), ki že znata šteti po slovensko in nekaj drugih besed, zdaj ju pa zanima najdaljša slovenska beseda. [ŠUSS]

3.7 Ostale kategorije

Omeniti je treba še kategoriji *Potrebujem pomoč s skladnjo* in *Mala ali velika začetnica?* Za pripravo slovarja se na prvi pogled zdita manj relevantni, vendar omogočata razmislek o povezovanju slovarskih informacij s skladenjsko in normativno ravni.

- [23] Dolg v višini SLABE 4 mio EUR ali - Dolg v višini SLABIH 4 mio EUR? [DLPS]
- [24] Pišemo g./ga./gdč. pri naslovu na pismu z veliko ali z malo začetnico? Na primer: G./g. Janez Novak, Slovenska 1, Maribor [ZPPRS]

4 MNENJA UPORABNIKOV O SLOVAROPISNIH PROJEKTIH

Graf 2 prikazuje rezultate kategorizacije uporabniških komentarjev na novičarskih portalih, ki so objavljali prispevke s slovaropisno tematiko in omogočajo komentiranje uporabnikov (Rtvsl.si, Dnevnik.si, Delo.si in Družina.si). Kot je razvidno iz grafa, smo komentarje uporabnikov razvrstili v devet kategorij, ki slovaropisno razpravo osvetljujejo s štirih krovnih vidikov:

- prioritete (kategoriji 1 in 2 izpostavita vprašanje, ali bi moral slovar odsevati predvsem sodobno ali standardno/knjižno/pravilno slovenščino),
- institucije (kategorije 4, 5, 6 in 9 razkrivajo odnos uporabnikov do slovaropisnega dela in sodelujočih institucij),
- tehnični vidiki (iz kategorij 7 in 8 je razvidno mnenje uporabnikov o mediju in dostopnosti slovarja ter finančne vidike njegove priprave),
- smiselnost razprave (kategorija 3 osvetljuje za uporabnike pomembnejše teme).

Graf 2: Mnenja in komentarji glede na pripisano kategorijo.

4.1 Prioritete

Prioritete uporabnikov se kažejo skozi dve najmočnejše zastopani kategoriji: pri prvi kategoriji uporabniki zavzemajo stališče, da bi moral slovar odsevati sodobno slovenščino (30 % vseh komentarjev), pri drugi kategoriji pa uporabniki trdijo, da bi moral slovar predstavljati sredstvo za ohranjanje standardne (oz.

knjižne, »lepe«) slovenščine (21 % vseh komentarjev). Ker gre za tradicionalno nasprotujoči si stališči, ne preseneča, da uporabniki v svojih komentarjih ne izražajo zgolj mnenja, ampak se čustveno odzivajo, zahtevajo, opozarjajo, se šalijo in ostro kritizirajo.

Uporabniki, ki se zavzemajo za vključevanje sodobne jezikovne rabe v slovar, z zaznamovanimi izrazi (*grammar-nazi*) označujejo nasprotno stališče:

[25] le neki »grammar nazi-ji« bi radi narod učili »pravilno«, kot da brez njih ne gre. A se razumemo med seboj? razumljivost je glavni predpogoj vsega

Uporabniki, ki zagovarjajo rabo standardne slovenščine v slovarju, izpostavljajo nestrinjanje z vključevanjem dialektalnih izrazov (*sma*), slenga (*kva*) in angleških besed (*flat*) v slovar, kritizirajo pa tudi jezikovno rabo v novih medijih in med priseljenci:

[26] Če ne bi bilo takšne »kulturne« izmenjave kot je bilo takoj po drugi svetovni vojni med jugoslovanskimi narodi, bi za moje pojme slovenščina dobila boljši položaj.

4.2 Sodelovanje institucij

S komentarji, usmerjenimi v sodelovanje različnih institucij pri preteklih in predlaganih slovaropisnih projektih (26 % vseh komentarjev), uporabniki ocenjujejo dosedanje delo strokovnjakov in opozarjajo na nevarnost, da bi se posamezniki lahko okoristili s proračunskimi sredstvi. Ta skupina komentarjev odseva negativno mnenje in nizko stopnjo zaupanja tako v institucije, ki tradicionalno izvajajo slovaropisno dejavnost, kot tudi v institucije, ki so se na novo vključile v razpravo o novem slovarju:

[27] Podpiram vzdrževanje slovenskega jezika, ampak 4,2 mio pa je preveč! Jasno je, da se tu pasejo na davkopllačevalskem denarju. Preletet star slovar pa kaj samo dodat ali spremenit vsekakor ni vredno toliko. Evo jas dam ponudbo, za 10 000€ pa bi se potrudil :)

Kritike so največkrat usmerjene k oblikovanju dveh nasprotujočih si konzorcijev, zaradi katerega se oddaljuje operativna priprava slovarja. Uporabniki se pogosto šalijo na račun nesoglasij med akterji:

[28] Če bodo preveč mleli in čakali bo naslovnica izgledala tako: Речник сл овеначког језика.

4.3 Tehnični vidiki

Tehnični vidiki slovarja zajemajo 7 % vseh komentarjev ter se nanašajo na medij in dostopnost slovarja. Večina uporabnikov je mnenja, da bo slovar optimalno izkoriščen v elektronski obliki:

- [29] SSKJ na spletu = uporabljali ga bodo vsi. Od Goriškega do Pirana, od Kočevske reke do Triglava. SSKJ v tiskani različici = nabiral bo prah. /.../ .

Komentarji, povezani z dostopnostjo slovarja, so dobronamerni in konstruktivni, večinoma pa izražajo enotno mnenje, da je smiselna prihodnost slovarja pogojena s prostim spletnim dostopom:¹²

- [30] in ja za najboljšo ohranitev/uporabo slovenskega jezika mora biti slovar ZASTONJ,v CD žgoščenci na vsak dom! Financirati mora država.

4.4 Smiselnost razprave

Zadnji vidik analize odzivov uporabnikov razkriva mnenje, da slovaropisni napor nimajo pravega smisla (16 %). Na podlagi vsebine komentarjev sklepamo, da gospodarske razmere v Sloveniji močno nižajo motiviranost uporabnikov, da bi sprevideli smiselnost finančnega podpiranja slovenskega slovaropisja:

- [31] Sprašujem se ali bomo Slovenci čez pet let sploh še rabili slovar slovenskega jezika. Država je sesuta in že danes se premnogi Slovenci podajajo s trebuhom za kruhom, zato je vsakega evra, ta trenutek škoda, za razne znanstvene teorije naše »inteligence«.

Komentarji, povezani z nesmiselnostjo slovaropisne razprave, večinoma ne prinašajo konstruktivnih predlogov za izboljšanje koncepta novih slovarskih priročnikov, temveč predstavljajo pesimistične scenarije o izginjanju slovenščine zaradi gospodarskih in globalizacijskih razlogov:

- [32] Ma..., slovenscini slabo kaze zato, ker me se blagajnicarka pri Mercatorju na vicu ne razume. Torej kaj mi bo jezik, ki ga se polovica Slovencev ne razume?

¹² Večina analiziranih komentarjev je bila zajetih pred izidom slovarja SSKJ2.

5 OD UPORABNIŠKIH VPRAŠANJ IN MNENJ K SPREMEMBI SLOVARJA OZ. SLOVAROPISNIH PRAKS

V nadaljevanju predstavljamo nekaj glavnih ugotovitev raziskave, pri čemer smo za predstavitev izbrali samo tiste izsledke, ki nakazujejo potrebo po spremembi trenutnega razumevanja slovarja in slovaropisja v slovenskem prostoru.

5.1 Uporabniki pogosto želijo primerjavo dveh ali več jezikovnih možnosti.

V analiziranih jezikovnih vprašanjih se pogosto pojavlja želja po primerjavi dveh ali več konkurenčnih jezikovnih možnosti, npr. primerjava pomena oz. značilnosti rabe pomensko (*slika – fotografija*) ali oblikovno podobnih besed (*komuniciranje – komunikacija*), primerjava različic določenega termina (*ku-rent – korant*) oziroma pravilnosti/nevtralnosti/ustreznosti jezikovnih variant na fonetični (*áneks – anéks*), oblikoslovni (*zadane – zadene*), leksikalni (*smatrati – meniti*) ali skladenjski (*čez cesto – prek ceste*) ravni. Ena od prioriteta sodobnega digitalnega slovarja bi torej morala biti zasnova, ki želene primerjave v čim večji meri omogoča. Prikaze sinonimije in zgledov rabe, ki jih omogoča tiskana različica slovarja, bi bilo v digitalni obliki denimo mogoče preseči z naprednim povezovanjem med slovarskimi enotami in možnostmi za njihovo primerjavo, npr. z vpeljavo vzporednega iskanja in pogleda v dve ali več slovarskih gesel hkrati.

5.2 Kadar obstajajo v jeziku variante, želi uporabnik jasno opredelitev razlik.

Na prejšnjo točko se veže tudi ugotovitev, da v primerih, ki se ukvarjajo z vprašanjem variantnosti, uporabniki želijo jasne in eksplicitne smernice, ki jim pri izbiri pomagajo, pri čemer jih praviloma zanima nevtralnija jezikovna izbira (npr. kateri od danih terminov je najbolj uveljavljen, katera je standardna alternativa za določeno nestandardno besedo, katera od dveh oblikovnih variant je pravilnejša/ustreznejša/boljša). Na tovrstna vprašanja v tradicionalnem slovarskem opisu odgovarjajo kvalifikatorji, ki jih je v sodobnem digitalnem slovarju mogoče preoblikovati oz. dopolniti z vključitvijo in vizualizacijo različnih podatkov iz jezikovne rabe (frekvenca, žanrski podatki ipd.).

5.3 Uporabnikov ne zanima samo, kaj je v jeziku pravilno/ustrezno, ampak tudi, kaj ni.

Uporabniki pogosto želijo eksplicitno informacijo o tem, ali je določen jezikovni element, ki so ga v jezikovni rabi spoznali za problematičnega, skladen z obstoječo kodifikacijo ali ne, pri čemer se pojavljajo tudi napačne interpretacije slovarskih podatkov oz. neustrezno razumevanje slovarja kot jezikovnega priročnika, npr. uporabniške predpostavke, da če nečesa ni v slovarju, ni pravilno, oz. da je vse, kar je v slovarju, (enako) ustrezno, ne glede na podatke o značilnostih rabe. Predvidljivo je, da bo napačnega interpretiranja glede na (ne)obstoj v digitalnem slovarju, ki se hitro posodablja in spremlja uporabniške vsebinske komentarje, manj. Željam po opredelitvi nepravilnega/neustreznega pa je v določeni meri mogoče zadostiti z vizualizacijo standardnih in nestandardnih jezikovnih izbir oz. vključitvijo in opisom tipičnih jezikovnih napak.

5.4 Uporabnike zanima tako standardno kot nestandardno v jeziku, tako splošno kot specializirano besedišče in tako občna kot lastna imena.

Spraševanje o pravilnosti in nevtralnosti je pogost del jezikovnih vprašanj, v katerih uporabniki izbirajo med več jezikovnimi možnostmi. Ko sprašujejo o informacijah glede posamezne besede, pa jih zanima tako standardno kot tudi nestandardno besedišče. Slednje se sicer pojavlja bistveno redkeje, gre denimo za vprašanja o pomenu, izvoru ali razširjenosti določene narečne besede (*gautre, gmajna*), ali pa uporabniki iščejo standardno sopomenko (*heksnšus, felš*). Na drugi strani je mogoče zapisati, da uporabnike zanima tako splošno kot specializirano besedišče: vprašanj o terminologiji je precej, pojavljajo se na ravni pomena (*inundacija*), pregibanja (*kava kava*), črkovanja (*skanogram – skenogram*) ter, kot že rečeno, pri iskanju najboljše različice (*frezanje – rezkanje*) ali podomačene ustreznice (*kasiranje*). Zadnja skupina, ki jo velja omeniti, so še lastna imena, ki uporabnike zanimajo s stališča zapisa z veliko/malo začetnico, pregibanja, besedotvorja (svojljnih pridevnikov in imen prebivalcev), izgovora, pa tudi pomena in izvora besede.

5.5 Jezikovna vprašanja ne odražajo nujno slovarske delitve leksikalnih informacij.

Jezikovna vprašanja niso zgolj enoznačne poizvedbe po posamezni točno določeni jezikovni informaciji, ampak lahko sprašujejo o več primerih hkrati ali

po podatkih, ki so v slovarjih običajno predstavljeni v različnih razdelkih.¹³ S tem se potrjuje opozorilo W. Mentrupa, da je napačno predpostavljati, da situacije slovarske rabe sistematično korelirajo s slovarskimi razdelki, saj so ti aposteriorni slovaropisni konstrukt (Mentrup 1984: 151 po Bergenholtz in Tarp 2004: 26–27). Slovarska podoba, ki želi biti za reševanje jezikovnih problemov intuitivna, se mora torej izogibati pretirani delitvi informacij v (poimenovane) razdelke in namesto tega izhodišče navigacije zasnovati iz preglednega izhodiščnega nabora informacij, ki jim uporabnik lahko sledi z nadaljnjimi kliki do podrobnosti.¹⁴

5.6 Ko gre za vprašanja o izgovoru, uporabniki po tonemskosti ne sprašujejo.

Za izbiro prioritet slovarskega projekta ni relevanten le podatek, po katerih informacijah uporabniki najpogosteje sprašujejo, ampak tudi, po katerih ne sprašujejo. V analiziranih podatkih to velja za tonemski naglas, o katerem ni vprašal niti en uporabnik. Odsotnost vprašanj o tonemskem naglasu nakazuje, da je ta jezikovna značilnost pri uporabnikih manj uzaveščena oz. redko (če sploh) povzroča motnje v jezikovni rabi.

5.7 Nekatere vrste jezikovnih vprašanj so tesneje vezana na prostočasno rabo slovarja.

Kadar uporabniki v jezikovnih vprašanjih razkrijejo situacijo, ki je k vprašanju vodila, je mogoče vprašanje umestiti v kontekst izobraževanja, poklicne rabe ali prostočasne rabe. Pri večini od kategorij, ki jih predstavlja Graf 1, je mogoče najti v tem smislu heterogene primere. Izstopajo pa vprašanja o izvoru besede ter različnih jezikovnih statistikah (najtežje izgovorljiva slovenska beseda, seznam najpogostejših besed), za katere se zdi, da so izraziteje vezana na prostočasno rabo.

13 Nekaj primerov iz svetovalnice ŠUSS: *Zanima me izvor in pomen besede oz. slovenski izraz za "gautre". // Sem študent in v krogu svojih prijateljev in sošolcev veliko uporabljamo besedo SKRIPTA. Zanima me, kako se ta beseda pravilno sklanja in v kakšnem smislu je raba te besede sploh upravičena. // Kako se sklanja Institut Pasteur (v Parizu)? Moja logika: ali rečeš 'na Institut Pasteur' ali pa 'na inštitutu (Institute) Pasteur'. Ugovora: (a) moj šef napiše na Institutu Pasteur (b) kaj pa sklanjanje 'na Institutu Jožef Štefan'? In druga stvar, ostaja mi ta problem slš. Ne vem, kateremu je inštitut za bruhat, ampak IJS je pa še vedno Institut in ne Inštitut // Bolnica in bolnišnica (je bolnica, le ženska, ki je bolana in bolnišnica ustanova za zdravljenje? Prometni znaki v Ljubljani nam kažejo pot v Bolnico, je torej to pravilno?). Je izraz bolnica, ki ga uporablja nevedno ljudstvo v pomenu ustanove pravilno? Ali je res, da se, če se že izgovarja BOLNICA, izgovori vsaj 'bounica', torej v izg. kot u? Torej ali nasploh drži, da ljudstvo ne pozna pravil za izgovorjavo, ali obstajajo (vem, da obstajajo toda, kje jih naj dobim napisane?) torej pravila, kdaj se izgovarja v kot u in kdaj ne?*

14 V slovenskem prostoru je podobna ideja implementirana na portalu Termania, in sicer kot prikaz skrajšanih gesel v nizu iskalnih zadetkov, kjer so za reprezentativne izhodiščne informacije izbrane iztočnica in primeri prevodov oz. definicij (Romih in Krek 2012). Za enojezični razlagalni slovar bi bilo nabor izhodiščnih informacij mogoče zasnovati in oblikovati s pomočjo rezultatov pričujoče analize.

Ta podatek lahko pomaga pri prioretiziranju slovarskih vsebin in pri razvrščanju podatkov, če privzamemo, da je za nekatere informacije pomembno, da so uporabniku na voljo čimprej, druge pa so lahko na voljo na klik.

5.8 Uporabniki sprašujejo tudi po informacijah, ki niso tipično slovarske.

Digitalna oblika slovarja omogoča vključevanje novih vrst vsebin, npr. slikovnega gradiva, zvočnih datotek ali videoposnetkov, različnih motivacijskih vsebin za uporabnike, na drugi strani pa povezovanje slovarskih informacij navzven, npr. z besedilnimi korpusi, enciklopedijami, jezikovnimi svetovalnicami itd.¹⁵ Analiza jezikovnih vprašanj je v zvezi z novimi možnostmi pokazala dve pomembni tendenci: (I) uporabniki sprašujejo po razlogih, pravilih, ki so podlaga določene jezikovne odločitve,¹⁶ in (II) pomemben del komunikacije o jezikovnih dilemah je možnost izražanja lastnega mnenja, ideje oz. predloga za spremembo. Na osnovi podatkov bi bilo torej med prioritetaami mogoče izpostaviti povezavo slovarskih informacij z informacijami o jezikovnih pravilih ter vključitev uporabnikov v slovaropisni proces, o čemer je več govora tudi na drugih mestih monografije.

5.9 Uporabniki želijo prosto dostopen spletni slovar in transparentne slovaropisne projekte.

Medij slovarja v mednarodnih slovaropisnih praksah že dolgo ni več vprašanje (Rundell 2014), analiza uporabniških komentarjev na novičarskih portalih pa je pokazala, da uporabniki izražajo enotno željo tudi po prosto dostopnem spletnem slovarju. Enako poenoteno so uporabniki pokazali nizko stopnjo zaupanja tako v institucije, ki tradicionalno izvajajo slovaropisno dejavnost (*brontozavske institucije*), kot tudi institucije, ki so se pred kratkim vključile v razpravo o novem slovarju (*Podpiram vzdrževanje slovenskega jezika, ampak 4,2 mio pa je preveč*). Ti rezultati nakazujejo potrebo, da se ob pripravah slovaropisnih projektov več energije vложи v komunikacijo z zainteresirano uporabniško javnostjo, empirično utemeljevanje strokovnih odločitev in transparentno predstavljanje upravičenosti porabe sredstev.

15 Nekaj primerov slovaropisnih idej o vključevanju multimedije in povezovanju z izvenslovarskimi podatki predstavlja de Schryver (2003: 165–172).

16 Nekaj primerov iz svetovalnice ŠUSS: *Vhleviti ali uhleviti (tako je v SSKJ). Saj ne gremo u hlev temveč v hlev. Morda na u izgovarjamo, pisati pa bi se po mojem mnenju moralo na v. // Kljub temu, da sem prebral vaš odgovor o rabi velike začetnice v geografskih imenih (omenjenega odgovora na strani ne boste našli, op. ur.), se srečujem s problemom pri pisanju imena Pruske Toplice (enako Dolenjske Toplice ...). Prosim, da mi razložite, zakaj je v tej zvezi TOPLICE zapisano z veliko, saj po mojem mnenju spada v isti koš kot mesto, vas ... // Iz daljnega Stuttgarta vam pošiljam naslednje vprašanje, ki me muči že nekaj mesecev. Gotovo ste že vsi slišali za **Feng Shui**. Če ne, pobrskajte po knjigah. Moje vprašanje: kako se sklanja samostalnik Feng Shui? s Feng Shuijem? s Feng Shujem? pri Feng Shuiju? ... Še ena opomba: beseda Feng Shui se po pravilu izgovori 'fangšvei' mogoče celo 'fang švej'. Vpliva izgovorjava tudi na pisavo pri sklanjatvah?*

5.10 Dihotomija *splošni vs. zahtevni uporabnik* zahteva nov razmislek.

V stroki se slovarske uporabnike tipično deli na »splošne« in »zahtevnejše«¹⁷, ki pričakujejo določene dodatne značilnosti na ravni slovarske vsebine in oblike. Kot zahtevne uporabnike se običajno vidi jezikoslovce, lektorje, prevajalce in podobne uporabniške skupine. Vendar pa so Čibej et al. (2015) pokazali, da prevajalci svoje jezikovne dileme in pričakovanja v odnosu do jezikovnih priročnikov formulirajo realno, natančno in dokaj konsistentno, njihovi predlogi pa so relevantni tudi za druge uporabniške skupine. Analiza komentarjev na novičarskih portalih pa je pokazala nabor raznorodnih, nasprotujočih si in včasih precej nerealnih pričakovanj oz. zahtev (npr. finančna ocena uporabnika, ki pravi, da *za 10 000€ pa bi se potrudil*).¹⁸ Zato je treba v prihodnje v strokovni debati natančneje opredeljevati uporabniške skupine in pred ločevanjem povprečnih in zahtevnih uporabnikov in posledično povprečnih in zahtevnih slovarskih lastnosti »naslovnike in uporabnike slovarjev o vsem tem tudi kaj vprašati« (Logar 2009: 230).

6 SKLEP

Prispevek predstavlja rezultate prve analize uporabniških jezikovnih vprašanj ter uporabniških komentarjev o aktualnem dogajanju na področju slovenskega slovaropisja. Predstavljeno delo prinaša podatkovno podstat za razprave o jezikovnih in slovarskih potrebah uporabnikov in uporabnic slovenščine in preizkuša postopek, kako bi bilo tovrstne podatke mogoče raziskovati. S tem dopolnjujemo metodologijo uporabniških raziskav za potrebe slovaropisja v smeri, ki jo napovedujejo premisleki o vlogi slovarja v družbi kot vlogi, ki mora biti usmerjena tudi in predvsem k reševanju uporabniških jezikovnih težav (Tarp 2009; Stabej 2009).

Kot je bilo izpostavljeno v razdelku Metodologija, je treba rezultate razumeti z določeno mero previdnosti. V nadaljevanju bi bilo smiselno analizirati podatke še iz drugi relevantnih virov in jih primerjati s prvimi rezultati, pri čemer bi bilo postopek na ravni pridobivanja in kategoriziranja vprašanj treba vsaj delno avtomatizirati. Tudi kategorizacija zahteva ponovni premislek, saj se je zaradi kompleksnosti vprašanj in mnenj kot večji problem postopka izkazala nezadostnost enoznačnega kategoriziranja. Predvideva se tudi, da se bo z vključitvijo novih podatkov pojavila potreba po širitvi obstoječega nabora kategorij.

¹⁷ V posvetu o novem slovarju (Perdih 2009) avtorji uporabljajo tudi izraze *laični*, *navadni* in *povprečni* uporabnik.

¹⁸ Čeprav ti uporabniki morda niso dejanski slovarski uporabniki, niti kot populacija splošno reprezentativni, najbrž ustrezajo trenutnim ohlapnim kriterijem ciljnega uporabnika enojezičnega razlagalnega slovarja (gl. razpravo Arhar Holdt 2015).

V pogled v avtentične jezikovne zadrege nakazuje točke, v katerih je mogoče novi slovarski priročnik zasnovno, vsebinsko in oblikovno najbolj približati uporabniku in njegovim jezikovnim potrebam. Analize, kakršna je predstavljena v tem prispevku, je mogoče upoštevati na ravni prioritizacije in organizacije vsebin pri digitalnem enojezičnem razlagalnem slovarju za slovenščino oz. pri sami zasnovi in diseminaciji slovaropisnega projekta kot celote. Obračanje k uporabniku jezika in situacijam, v katerih uporabnik slovarja verjetno ni uporabil, lahko pa ga bi – ali pa ga je uporabil, vendar neuspešno – je toliko bolj pomembno v prostoru, kjer slovaropisje še ni izkoristilo možnosti, ki jih prinaša digitalni medij (Kosem 2014). Ob tovrstnih analizah pa je seveda treba zagotoviti še številne raziskave slovarske rabe in slovarskih uporabnikov, ki jih v slovenskem prostoru – kljub nekaterim izjemam, ki jih predstavlja pričujoča monografija – še vedno kritično primanjkuje.